

BOLESTI ZAVISNOSTI

**Savremena dostignuća u prevenciji,
lečenju i rehabilitaciji**

Uredili

Slavica Đukić Dejanović / Petar Nastasić

**EVROPSKI CENTAR ZA MIR I RAZVOJ (ECPD)
UNIVERZITET ZA MIR UJEDINJENIH NACIJA**

BOLESTI ZAVISNOSTI

SAVREMENA DOSTIGNUĆA
U PREVENCIJI, LEČENJU
I REHABILITACIJI

Uredili:

Slavica Đukić Dejanović / Petar Nastasić

EVROPSKI CENTAR ZA MIR I RAZVOJ (ECPD)
UNIVERZITET ZA MIR UJEDINJENIH NACIJA

Izdavač: **Evropski centar za mir i razvoj (ECPD)**
Univerzitet za mir Ujedinjenih nacija
Terazije 41, 11000 Beograd; tel: (+381 11) 3246-041
fax: (+381 11) 3240-673; 3234-082
e-mail: office@ecpd.org.rs; ecpd@EUnet.rs;
www.ecpd.org.rs; www.ecpdorg.net

Za ECPD: **Prof. dr Negoslav OSTOJIĆ**, Izvršni direktor ECPD

Uređivački odbor: **Prof. dr Negoslav Ostojić / Prof. dr Slavica Đukić-Dejanović /
Prof. dr Petar Nastasić / Prof. dr Slavko Sakoman /
Prof. dr Zoran Zoričić / Dr Ljiljana Milošević**

Uredili: **Prof. dr Slavica Đukić-Dejanović / Prof. dr Petar Nastasić**

Dizajn: Nataša OSTOJIĆ-ILIĆ M.A.
Lektura: Tamara GRUDEN
Tiraž: 1 000 primeraka
ISBN 978-86-7236-095-0

Printed by: **graficom|uno**

Beograd, 2015.

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd
616-056.8:613.81/.84(082)

BOLESTI zavisnosti : savremena dostignuća u prevenciji, lečenju i rehabilitaciji / uredili Slavica Đukić Dejanović, Petar Nastasić. – Beograd : Evropski centar za mir i razvoj (ECPD) Univerziteta za mir Ujedinjenih nacija, 2015 (Beograd : Graficom Uno). – II, 225 str. : graf. prikazi, tabele ; 24 cm

Tiraž 1.000. – Bibliografija uz svaki rad.

ISBN 978-86-7236-095-0

a) Болести зависности – Зборници

COBISS.SR-ID 220368652

© All rights reserved. No part of this book may be reproduced in any form without permission in writing from the publisher

PREDGOVOR

Evropski centar za mir i razvoj (ECPD) Univerziteta za mir Ujedinjenih nacija, u okviru Međunarodnog programa transfera sistema znanja u oblasti medicinskih i biomedicinskih nauka, organizuje i Međunarodnu specijalističku školu posvećenu savremenim dostignućima u oblasti prevencije, lečenja i rehabilitacije bolesti zavisnosti. Ovom Školom, tematski organizovanim naučnim skupovima i izdavanjem publikacija, ECPD sprovodi kontinuiranu edukaciju stručnjaka različitih profila za rad sa zavisnicima i njihovim porodicama.

Zloupotreba psihoaktivnih supstanci je danas globalni problem, a bolesti zavisnosti predstavljaju grupu najčešćih bolesti savremenog čoveka. Podaci ukazuju na njihovu široku rasprostranjenost u opštoj populaciji, koja u nekim sredinama ima epidemijske razmere. Alkoholizam je bolest na trećem mestu po učestalosti, odmah posle kardiovaskularnih i malignih oboljenja. Narkomanija i upotreba duvana, a naročito kombinovana upotreba više supstanci, predstavlja sve veći problem, naročito među mladima. Sve je češća upotreba i takozvanih sintetičkih droga, veštački proizvedenih supstanci sa farmakološkim svojstvima koja izazivaju specifično dejstvo i proizvode efekte slične prirodnim drogama. Bolesti zavisnosti direktno ili indirektno utiču na sve faze životnog ciklusa pojedinaca i porodice, onemogućavajući funkcionisanje čoveka u ličnoj, porodičnoj, profesionalnoj i socijalnoj sferi. I društvo u celini snosi brojne posledice zbog zloupotrebe i zavisnosti od psihoaktivnih supstanci.

Ova knjiga upravo predstavlja pregled i presek stanja u svetu i kod nas u pogledu stepena raširenosti zloupotrebe droga i njihovih opštih karakteristika, što je značajno za identifikaciju i pravovremenu primenu preventivnih i terapijskih mera. Naučno proverene informacije o dejstvu i štetnim posledicama supstanci koje izazivaju zavisnost bezuslovno treba da proisteknu iz pera kvalifikovanih stručnjaka, kompetentnih i najboljih poznavalaca prirode droga i njihovih efekata, kao i psihologije aktuelne populacije zavisnika. Posebno ukazivanje na ključnu ulogu primarne pre-

vencije, kao osnovne i presudne za suzbijanje bolesti zavisnosti, koju je moguće sprovoditi jedino uz uključivanje države, njenih institucija, instrumenata i potpore lokalnih vlasti u saradnji sa civilnim sektorom, jedinstven je i naglašen stav svih autora u ovoj knjizi.

Uvereni da će čitaoci sadržaj knjige doživeti kao sveobuhvatnu i instruktivnu materiju, preporučujemo je lekarima, psiholozima, sociolozima i socijalnim radnicima, pedagogima, pravnicima, kriminolozima i svim poslenicima u praktičnom radu na polju suzbijanja bolesti zavisnosti.

Prof. dr Slavica Đukić-Dejanović

SADRŽAJ

PREDGOVOR III

Mira Kovačević

NEUROBIOLOGIJA ADIKCIJA I PRINCIPI
EFIKASNOG TRETMANA ZAVISNOSTI OD SUPSTANCI 3

Slavica Đukić Dejanović, Milica Borovčanin

PRINCIPI TRETMANA ZAVISNIKA OD OPIJATA U SRBIJI 10

Slavko Sakoman

SUVREMENI PRISTUP LIJEČENJU OPIJATSKE OVISNOSTI 13

Marina Roganović

FARMAKOTERAPIJA BOLESTI ZAVISNOSTI
- GDE SE ZAVRŠAVA LEČENJE A POČINJE ZLOUPOTREBA 39

Mirjana Jovanović

MEDICINSKA UPOTREBA KANABISA-PRO ET CONTRA 49

Zorica Ljumović Vučeraković

PREDOZIRANJE KOD ZLOUPOTREBE
PSIHOAKTIVNIH SUPSTANCI 57

Nikola Vučković

URGENTNA STANJA KOD ZAVISNIKA OD HEROINA 66

Slavica Đukić Dejanović, Milica Borovčanin

DEPRESIJA I BOLESTI ZAVISNOSTI 76

Tomislav Sedmak, Petar Nastasić

ZAVISNOST OD ALKOHOLA I SAMOODREĐENJE 80

Petar Nastasić

PORODICA SA ZAVISNIKOM OD ALKOHOLA:
SISTEMSKI PRISTUP 108

Petar Nastasić

ALKOHOLIČARSKA PORODICA I NASILJE 132

Zoran Zoričić PREDNOSTI I MANE MODELA „ZAGREBAČKE ALKOHOLŠKE ŠKOLE” – HUDOLIN PEDESET GODINA ISPRED SVOG VREMENA	148
Zdenka Čebašek-Travnik ETIČKA PITANJA U OBLASTI ZAVISNOSTI	156
Zoran Zoričić FENOMENOLOGIJA I PSIHOTERAPIJA PATOLOŠKOG KOCKANJA	162
Aleksandra Dickov ULOGA I ZNAČAJ LOKALNE ZAJEDNICE U PREVENCIJI ZLOUPOTREBE DROGA	173
Blažo R. Božović ISKUSTVA ZAJEDNICE „ZEMLJA ŽIVIH” PRI MANASTIRU KOVILJ U SUOČAVANJU SA PROBLEMIMA ZAVISNOSTI	183
Sanja Stanić, Tatjana Preradović-Sjenica, Tamara Todorović MULTIDISCIPLINARNI PRISTUP U LIJEČENJU ZAVISNOSTI OD PAS-A: ISKUSTVA UDRUŽENJA GRAĐANA „VIKTORIJA”, BANJA LUKA	201
Ljiljana Milošević MEDIJI I PREVENCIJA BOLESTI ZAVISNOSTI	207

BOLESTI ZAVISNOSTI

SAVREMENA DOSTIGNUĆA
U PREVENCIJI, LEČENJU
I REHABILITACIJI